

STORTINGET

Innst. 201 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:56 S (2018–2019)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold Vedum, Sigbjørn Gjelsvik, Geir Pollestad og Willfred Nordlund om en stortingsmelding om nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter, infrastruktur og teknologier

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om hvordan Norge kan sikre nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter, infrastruktur og teknologier.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ruth Grung, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Linda C. Hofstad Helleland, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Charister Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad,

og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til forslaget om en stortingsmelding om nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter, infrastruktur og teknologier. Komiteen viser videre til at Norge har lang tradisjon for statlig eierskap i viktige bedrifter. Rammene for det statlige eierskapet er nedfelt i Meld. St. 27 (2013–2014) og Innst. 140 S (2014–2015).

Komiteen viser til at Meld. St. 27 (2013–2014) deler det statlige eierskapet inn i fire kategorier:

«De fire kategoriene er som følger:

1. Selskaper med forretningsmessige mål.
2. Selskaper med forretningsmessige mål og nasjonal forankring av hovedkontorfunksjoner.
3. Selskaper med forretningsmessige mål og andre spesifikt definerte mål.
4. Selskaper med sektorpolitiske mål.»

Komiteen viser til at statsråden i brev av 10. desember 2018 skriver følgende:

«I Meld. St. 27 (2013–2014) En mangfoldig og verdiskapende eierskap er nasjonal forankring av viktige selskaper, hovedkontorfunksjoner og nøkkelkompetanse omtalt i kap. 6.1.2. Nasjonal forankring av hovedkontor er også begrunnelsen for statens eierskap i alle selskaper plassert i kategori 2, og for Statkraft SF i selskapskategori 3. Hensyn knyttet til nasjonal sikkerhet er også omtalt i siste eierskapsmelding, primært i den generelle delen om begrunnelser for statlig eierskap (kapittel 6.1.2). Her er Kongsberg Gruppen ASA og Nammo AS også omtalt. Videre er hensynet omtalt under mål med statens eierskap i Statnett SF (kapittel 9.4.21).»

Komiteen merker seg at statsråden i sitt svarbrev skriver følgende:

«Temaene representantene foreslår at stortingsmeldingen skal omhandle vil i all hovedsak berøres i den planlagte stortingsmeldingen om statlig eierskap som

etter planen legges frem høsten 2019, samt i den nye sikkerhetsloven. Jeg vurderer med bakgrunn i dette at det ikke er behov for å starte opp et arbeid med en stortingsmelding om hvordan Norge kan sikre nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter, infrastruktur og teknologier.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, er av den oppfatning at det er noe uklart hva forslagsstillerne mener når de viser til viktigheten av nasjonalt eierskap til kapitalintensiv produksjon for å sikre skattlegging av profitten. Hvis staten skal legge en så vid definisjon til grunn for eierskapspolitikken, vil dette måtte medføre store aksjeoppkjøp for å sikre kontroll over kapitalintensive foretak der staten i dag ikke har eierinteresser eller er minoritetsaksjonær. Flertallet ønsker ikke en slik omfattende endring av forutsetningene for statlig eierskap, og viser til side 37 og 38 i Granavolden-erklæringen, der det heter:

«Norge vil fortsatt ha statlig eierskap i utvalgte selskaper. I noen selskaper kan dette være riktig for å ivareta viktige samfunnsansvar og kompetansemiljøer, og for å sikre at hovedkontorfunksjoner er lokalisert i Norge. Regjeringen vil føre en ansvarlig og forutsigbar eierskapspolitikk basert på fastlagte prinsipper for statlig eierstyring. Regjeringen er åpen for verdiøkende transaksjoner og strategiske 38 allianser knyttet til statens eierposisjoner. Beslutninger skal baseres på aktuelle konjunkturer, markedsforhold, selskapenes finansielle stilling og generelle fremtidsutsikter.

Regjeringen vil gjennomføre en gradvis reduksjon i statlige eierandeler i bedrifter med forretningsmessig avkastning som hovedmål.»

Flertallet er likevel enige i at teknologiske og sikkerhetsmessige utviklingstrekk gjør det nødvendig med en fortløpende vurdering av nasjonal sikkerhet som grunnelse for statlig eierskap. Imidlertid er både grunnelser for nasjonal forankring av hovedkontor og hensyn knyttet til nasjonal sikkerhet og beredskap som en del av statlig eierskap, temaer som belyses i Meld. St. 27 (2013–2014). Flertallet viser til at regjeringen nå arbeider med en ny stortingsmelding om statens direkte eierskap i selskaper, som etter planen legges fram høsten 2019, der temaene som forslagsstillerne tar opp, vil bli berørt.

Flertallet viser videre til lov av 1. juni 2018 om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven), spesielt kapitlene 9 og 10 som inneholder detaljerte bestemmelser om sikkerhetsgraderte anskaffelser og eierskapskontroll.

Sett i lys av den varslede stortingsmeldingen om statlig eierskap og de nevnte bestemmelsene i sikkerhetsloven som trådte i kraft 1. januar 2019, mener flertallet at det ikke er behov for å starte arbeid med en stortingsmelding om nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter, infrastruktur og teknologier.

Flertallet tilrår på dette grunnlaget at forslaget i Dokument 8:56 S (2018–2019) ikke vedtas.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener at staten skal være en stor eier i strategisk viktige deler av norsk næringsliv. Det statlige eierskapet skal forvaltes på en aktiv, dynamisk, og profesjonell måte, slik at vi sikrer økt verdiskaping, industriell utvikling og trygge arbeidsplasser. Disse medlemmer vil sikre offentlig eierskap til våre felles energiressurser og viktig infrastruktur. Disse medlemmer merker seg at regjeringen ønsker å redusere det direkte statlige eierskapet, og at den kun ser ut til å ha fokus på utvalg, og ikke oppkjøp. Disse medlemmer mener det statlige eierskapet bør styrkes og brukes mer aktivt, og ser det som viktig at dette er temaer som blir grundig vurdert i den varslede eierskapsmeldingen.

Disse medlemmer viser videre til at forslagsstillerne tar til orde for en grundigere gjennomgang av spørsmål knyttet til nasjonalt eierskap og kontroll, spesielt hva gjelder viktig samfunnsmessig infrastruktur med tanke på at både teknologiske og sikkerhetsmessige endringer gjør dette mer nødvendig enn tidligere. Disse medlemmer mener den offentlige debatten om vesentlige sikkerhetspolitiske spørsmål knyttet til byggingen av 5G-nettet i Norge understreker betydningen av dette. Disse medlemmer mener det derfor er nødvendig at regjeringen både gjennom eksisterende og eventuelle nye strategiske eierposisjoner sikrer vesentlig samfunnsmessig infrastruktur.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om hvordan Norge kan sikre nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter, infrastruktur og teknologier.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utarbeide en stortingsmelding om hvordan Norge kan sikre nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter, infrastruktur og teknologier.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:56 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trygve Slagsvold

Vedum, Sigbjørn Gjelsvik, Geir Pollestad og Willfred Nordlund om en stortingsmelding om nasjonalt eierskap i strategisk viktige bedrifter, infrastruktur og teknologier – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 12. mars 2019

Geir Pollestad

leder

Steinar Reiten

ordfører

